

Kantahämäläisten järjestötoimijoiden näkemyksiä sote-uudistuksesta

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Visamäki, sosiaalian koulutus

syksy, 2018

Anu Alapartanen

Sosiaalialan koulutus
Visamäki

Tekijä	Anu Alapartanen	Vuosi 2018
Työn nimi	Kantahämäläisten järjestötoimijoiden näkemyksiä sote-uudistuksesta	
Työn ohjaaja	Päivi Mäntyneva	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena on ennakoida, millä tavoin sote-uudistus vaikuttaa järjestöjen toimintaan kantahämäläisten järjestötoimijoiden näkökulmasta. Lisäksi tarkastelukohteena on, millä tavoin järjestöjen toimintaa tulisi kehittää, jotta se pystyy vastaamaan yhteiskunnan muutoksiin. Opinnäytetyön työelämäyhteistyökumppanina toimi Hämeen Settlementin koordinoima Meidän Häme –hanke.

Opinnäytetyön tietoperustassa avataan järjestötoiminnan periaatteita, toimintamuotoja, merkityksiä ja käytäntöjä. Lisäksi tarkastellaan sote-uudistuksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, palveluohjausta ja yhteistyörakenteita. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineistokeruun menetelmänä käytettiin teemahaastatteluja. Aineiston analyysissä käytettiin aineistolähtöistä teemoittelua.

Opinnäytetyön tuloksissa ilmeni, että järjestötoimijat näkevät vapaaehtoistoiminnan ja matalankynnyksen toiminnan tärkeiksi palvelujärjestelmässä. Järjestötoimijoiden huolena on se, kuinka järjestötoiminnan resurssit turvataan tulevaisuudessa. Järjestötoimijat näkevät, että järjestöjen toiminta tulisi ottaa paremmin huomioon julkisen sektorin palveluohjauksessa, jossa työvälaineitä, rakenteita ja yhteistyötä tulisi hyödyntää ja kehittää. Järjestötoiminnan keskeisiä kehittämiskohteita ovat viestinnän, johtamisen ja markkinoinnin osaaminen. Opinnäytetyössä ilmeni, että kantahämäläiset järjestötoimijat ovat ottaneet sote-uudistuksen huomioon toiminnassaan esimerkiksi strategiatyössä ja palvelutuotannon kehittämisessä.

Avainsanat järjestöt, yhdistykset, sote-uudistus, palveluohjaus, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Sivut 30 sivua, joista liitteitä 2 sivua

Bachelor of Social Services
Visamäki

Author	Anu Alapartanen	Year 2018
Subject	Finnish social and healthcare services reform from the point of view of local organisations in Kanta-Häme	
Supervisor	Päivi Mäntyneva	

ABSTRACT

The Aim of this thesis was to examine how the Finnish social and healthcare services reform will effect NGO activities from the point of view of local organisations in Kanta-Häme. Another aim was to examine how the NGO activities should be developed in order to respond to the changes of the society. The collaborator of this thesis was Meidän Häme project of Häme Settlement.

In this thesis the principles, activities, meanings and practices of NGOs are described. The promotion of welfare and health, service coordination and structures of collaboration related to the social and healthcare services reform are examined. The thesis is a qualitative research and the data were collected by means of individual thematic interviews. The analysis method was material-based thematizing.

The outcomes of the thesis indicated that the NGO actors consider the voluntary work and low-threshold services an important part of the social services. NGO actors' concern is how the resources will be provided in the future. NGO actors consider that NGO activities should be better included in the service coordination of the public sector. The methods, structures and collaboration should be utilized and developed more.

The main development areas of the NGO activities are communication, management and marketing skills. The thesis indicates that the NGO actors in Kanta-Häme have taken account of social and healthcare services reform for instance in their strategy and development of the service production.

Keywords NGO, social and healthcare services reform, service coordination, case management, welfare and health enhancing promotion

Pages 30 pages including appendices 2 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	JÄRJESTÖJEN TOIMINTA	3
2.1	Rakenne ja rahoitus.....	3
2.2	Merkitys ja yleishyödyllisyys	4
2.3	Palvelutuotanto.....	5
2.4	Yhteistyö julkisen sektorin kanssa.....	6
3	JÄRJESTÖT JA SOTE-UUDISTUS	7
3.1	Rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä	7
3.2	Sote-uudistuksen palveluohjaus	9
3.3	Järjestöyhteistyön rakenteet	10
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	11
4.1	Opinnäytetyön toteuttaminen ja tutkimuskysymykset	11
4.2	Aineiston keruu ja analyysi.....	11
4.3	Eettisyys ja luotettavuus	12
5	TULOKSET	13
5.1	Haastatteluiden tulokset.....	13
5.1.1	Järjestölähtöinen hyte-toiminta.....	14
5.1.2	Järjestötoiminnan rooli palveluohjauksessa	15
5.1.3	Valmistautuminen tulevaan muutokseen	17
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	20
6.1	Järjestöillä tärkeä rooli hyte-toiminnassa	20
6.2	Palveluohjaukseen tarvitaan työvälineitä, rakenteita ja yhteistyötä	21
6.3	Tulevaisuus haastaa järjestötoimijoita	22
7	POHDINTA.....	24
	LÄHTEET	25

Liitteet

Liite 1 Haastattelukysymykset

1 JOHDANTO

Suomessa ollaan historiallisen hyvinvointipoliittisen uudistuksen, sote-uudistuksen, äärellä. Tämän hetkisen tiedon mukaan uudistus tulee voimaan vuoden 2021 alussa. Uudistuksen myötä julkinen hallinto siirtyy malliin, jossa valtio, kunta ja maakunta toimivat rinnakkain. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen siirtyvät maakunnille, joita tulee olemaan 18. Uudistuksen keskeisimpinä tavoitteina on saada sosiaali- ja terveyspalveluista yhdenvertaisia, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä palveluista syntyviä kustannuksia. (Valtioneuvosto, n.d.)

Sote-uudistuksen valmistelutyössä on huomioitu myös järjestöjen ja kolmannen sektorin rooli. Järjestöt nähdään tärkeinä toimijoina ja yhteistyökumppaneina hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä sekä palveluiden tuottajina. (Valtioneuvosto 2018b.) Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Kanta-Hämeen alueen järjestötoimijoiden näkemyksiä siitä, miten sote-uudistuksen ennakoitavan vaikuttavan järjestöjen toimintaan. Opinnäytetyössä käytetään pääsääntöisesti järjestö-käsitettä, jolla viitataan myös yhdistys-nimikettä käyttäviin järjestösektorin toimijoihin.

Opinnäytetyön aihe valikoitui sen ajankohtaisuuden ja haastavuuden takia. Helsingin Sanomien uutisoinnin (Sutinen 2018) mukaan eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on saanut pitkän valmistelutyön jälkeen valmiiksi mietintöluonnokset uudistukseen liittyvistä laista. Mietintö menee seuraavaksi perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, mikä osaltaan ratkaisee sote-uudistuksen toteutumisen.

Sote-uudistuksen valmistelutyö on ollut pitkä ja monivaiheinen prosessi, mikä varmasti herättää monessa epäluuloa uudistuksen toteutumista kohtaan. Aika näyttää, missä aikataulussa ja missä muodossa uudistus saadaan toteutettua. Järjestötoiminnan hyvinvointipoliittinen rooli on tärkeä, ja se vaatii tarkastelua ja kehittämistä siitä huolimatta, että toteutuuko sote-uudistus vai ei.

Osana Sosiaali- ja terveysministeriön toteuttamaa Suomi 100 -avustusohjelmaa toimii Järjestöt 2.0: mukana muutoksessa -ohjelma, joka koostuu 17 maakunnallisesta hankkeesta. Ohjelmaa koordinoi SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, ja sen tarkoituksena on vahvistaa sosiaali- ja terveysjärjestöjen valmiuksia ja yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa sekä edistää kuntien ja järjestöjen työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. (SOSTE n.d.a.)

Kanta-Hämeen alueella Järjestö 2.0 -ohjelmassa mukana on Hämeen Setlementin koordinoima Meidän Häme -hanke, jonka tavoitteena on muun muassa luoda pysyviä rakenteita, verkostoja ja toimintamalleja kuntien

sekä tulevan maakunnan kanssa sekä yhdistysten ja järjestöjen kesken. Lisäksi tavoitteena on yhdistysten toiminnan näkyväksi tekeminen ja tiedon jakaminen. (Hämeen Setlementti 2018.) Meidän Häme -hanke toimii tämän opinnäytetyön työelämäyhteistyökumppanina, jonka kanssa pohdittiin yhteistyössä aiheen rajausta ja sopivia tutkimuskysymyksiä. Hanke on ollut luonteva yhteistyötaho, koska sillä on tiivis kontakti alueen järjestötoimijoihin. Lisäksi hankkeen toiminta ja sisältö koskettavat oleellisesti opinnäytetyön aihealuetta. Opinnäytetyössä on hyödynnetty Meidän Häme -hankkeen kyselyaineiston vastauksia tukemaan oman aineiston analyysia.

Kanta-Hämeen alueella toimii yhteensä 302 sosiaali- ja terveysalan SOSTE ry:n jäsenjärjestöä, joista suurin osa on lapsi- ja perhetyön järjestöjä, sairaus- ja vammaisjärjestöjä sekä ikäihmisten järjestöjä (Joutsiluoma 2017). Sosiaali- ja terveysjärjestöjen lisäksi alueella toimii muun muassa kulttuuri- ja taidealan yhdistyksiä, ympäristö- ja luonnonsuojeluyhdistyksiä, kylä-, kotiseutu- ja asukasyhdistyksiä, liikunta- ja urheiluseuroja sekä eläkeläisyhdistyksiä. (SILTA 2017.) Tässä opinnäytetyössä pääpaino on alueen sosiaali- ja terveysjärjestöissä, mutta myös muut järjestötoimijat on huomioitu, koska niillä on merkittävä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.

Opinnäytetyössä avataan järjestötoiminnan perusteita, käytäntöjä ja merkitystä. Lisäksi siinä tarkastellaan järjestötoiminnan asettumista sote-uudistuksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön, palveluohjaukseen sekä yhteistyörakenteisiin. Keskeisenä lähdekirjallisuutena opinnäytetyössä on käytetty Soste ry:n julkaisemaa vuoden 2016 Järjestöbarometria, Tuija Braxin laatimaa raporttia Järjestöjen roolista maakunta- ja soteuudistuksessa, STEAn julkaisua *Kansalaisjärjestö jälkiteollisessa artistiyhteiskunnassa* sekä Sakari Möttösen ja Jorma Niemelän teosta *Kunta ja kolmas sektori*.

Opinnäytetyön tavoitteena on ennakoida, millä tavoin sote-uudistus vaikuttaa järjestöjen toimintaan kantahämäläisten järjestötoimijoiden näkökulmasta ja millä tavoin järjestötoimijat ovat ottaneet tai tulevat ottamaan tulevan uudistuksen huomioon toiminnassaan. Lisäksi tarkastelukohteena on se, millä tavoin järjestöjen toimintaa tulisi kehittää, jotta niiden toiminta pystyy vastaamaan yhteiskunnassa tapahtuneisiin ja tapahtuviin sekä rakenteellisiin että ilmiötason muutoksiin. Työn tutkimustehtävänä on tuoda esille kantahämäläisten järjestötoimijoiden näkemyksiä ja ajatuksia sote-uudistukseen liittyen.

2 JÄRJESTÖJEN TOIMINTA

Hyvinvointipluralistisen ajattelumallin mukaan yhteiskunnassa on neljä eri hyvinvoinnin tuottajasektoria: julkinen sektori, markkinavetoinen yksityinen sektori, järjestösektori ja kotitalouksista muodostuva neljäs sektori. Järjestösektorin tehtäviin kuuluu yleishyödyllisen toiminnan lisäksi palvelutuotanto, ja se voikin muistuttaa toiminnaltaan sekä julkista sektoria että yksityistä sektoria. Järjestöjen toiminta on yleensä riippuvaista julkisesta rahoituksesta ja ne ovat olennainen osa yhteiskunnan moraalista ja aatteellista toimintaa. Toisaalta ne ovat yksityisen sektorin tavoin vapaita ja vapaaehtoisia toimijoita. (Julkunen 2016, 108, 118.) Tässä luvussa tarkastellaan järjestötoiminnan rakenteellisia ja toiminnallisia periaatteita sekä muotoja, kuten rakennetta ja rahoitusta, yleishyödyllistä toimintaa, palvelutuotantoa sekä yhteistyörakenteita.

2.1 Rakenne ja rahoitus

Järjestöorganisaatio rakentuu moniportaisesti eli siihen kuuluu valtakunnalliset järjestöt, piiriyhdistykset ja paikallisyhdistykset. Valtakunnalliset järjestöjä ovat esimerkiksi keskusjärjestöt, joiden toiminta-alueena on koko Suomi. (Peltosalmi, Eronen, Litmanen, Londén & Ruuskanen 2016.) Rekisteröityjen järjestöjen toimintaa säätelee Yhdistyslaki (503/1989).

Suomessa kansalais- ja järjestötoimintaa rahoittaa merkittävästi Veikkaus Oy, joka syntyi vuoden 2017 alussa Raha-automaattiyhdistyksen, Veikkauksen ja Fintototon yhdistymisestä. Veikkauksen rahoitus ohjautuu Sosiaali- ja terveysministeriön kautta, jonka alaisuudessa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA jakaa rahoitusavustukset. STEAn jakamat avustukset voivat kattaa yksittäisen järjestön kokonaisrahoituksesta parhaimmillaan 70 prosenttia. Paikallisyhdistysten keskeinen ulkopuolinen rahoittaja on kunta. Lisäksi järjestötoimijat rahoittavat toimintaansa asiakas-, palvelu- ja jäsenmaksuilla, säätiöiden ja rahastojen avustuksilla sekä varainhankinnalla ja yritysyhteistyöllä. (Soste n.d.b.)

STEA ei rahoita sellaista järjestöjen toimintaa, joka on rahavälitteistä, lähellä elinkeinotoimintaa tai lakisääteistä julkista palvelua. Osa järjestötoiminnasta on rajapinnassa olevaa, eli lähellä julkisia palveluita. Rajapinnassa olevan toiminnan tarkastelemiseksi ja arvioimiseksi STEA on tehnyt uusia linjauksiaan. (STM 2018, 8.)

Kuntien rahoituksella on tärkeä rooli erityisesti järjestöjen paikallistoiminnalle ja niiden tekemällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle. Kuntien avustukset ovat monelle järjestölle keskeinen osa kokonaisrahoitusta ja usein STEA edellyttää rahoitusta hakevilta järjestöiltä niin sanottua kunnan vastinparirahaa. (Brax 2018, 22–23.)

2.2 Merkitys ja yleishyödyllisyys

Järjestötoiminta on merkittävä osa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa, jonka ominaispiirteitä ovat kansalaisista lähtevä aktiivisuus, yhteisöllisyys, vapaaehtoistoiminta, yleishyödyllisyys ja autonomisuus. Kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä rooli yhteiskunnan vakauden, kansalaisten hyvinvoinnin ja sosiaalisen pääoman näkökulmista. (SOSTE, n.d.c.) Järjestöjen ja yhdistysten lisäksi kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat muun muassa vapaa-muotoinen kansalaistoiminta, ammattiyhdistystoiminta, puoluetoiminta, säätiöt ja vapaa sivistystyö. Kansalaisyhteiskunta eroaa muista sektoreista siten, että sillä on erilaiset arvot, päämäärät ja toimintalogiikka. Ihmisille se tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään ja saada mielekästä sisältöä elämään. (Harju 2010, 13–14, 19.)

Suomessa on runsaasti järjestöjä, ja ne ovat keskenään erilaisia niin kooltaan, iältään, arvotaustaltaan ja toiminta-alueeltaan. Osa niistä ei millään muotoa ole kiinnostunut palvelutuotannosta tai yhteistyöstä julkisen sektorin kanssa. Osa puolestaan tuottaa aktiivisesti palveluita, ja niiden toiminta perustuu vahvasti palkattuun ammattityövoimaan. Osa järjestöistä puolestaan tarjoaa tukea ja apua vapaaehtoisvoimin. (Pihlaja 2010, 52–53.)

Järjestöjen perinteisenä roolina on nähty yleishyödyllinen toiminta, jonka määrittäminen ei ole yksiselitteinen asia. Käsitteeseen viitataan myös eri lakiteksteissä. (Pihlaja 2010, 53.) Esimerkiksi Tuloverolain (1992/1535, 22 §) mukaan rekisteröityä yhdistystä voidaan pitää yleishyödyllisenä, jos se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkissä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä, yhdistyksen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuun henkilöpiiriin ja yhdistys ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena tai kohuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Järjestötoiminnalla on merkittävä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Järjestöjen tarjoama sosiaalinen pääoma edistää terveyttä, toimintakykyä ja sosiaalisuutta. Parhaimmillaan järjestötoiminta ehkäisee sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia sekä vähentää sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta. Lisäksi järjestöjen kautta tehtävä vapaaehtoistyö tarjoaa väylän lähimmäisenrakkautta ja altruismin toteuttamiselle. (Möttönen ja Niemelä, 2005, 68–69.)

Järjestötoiminta voi tarjota myös paikan identiteetin rakentamiselle ja vahvistamiselle esimerkiksi sellaisille henkilöille, jotka ovat haastavien elämäkokemusten äärellä. Identiteetin vahvistamista kaivataan myös entistä individualistisessa ja monimuotoisemmassa yhteiskunnassamme, jossa perinteiset yhteisöllisyyden muodot ovat kadonneet. Niin ikään yhteisöllisyys ja osallisuus tarjoavat edellytyksiä minuuden ja identiteetin rakentumiselle sekä luovat toivoa ja tulevaisuudenuskoa. (Möttönen ja Niemelä, 2005, 69–76.)

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen tyypillisiä toimintamuotoja ovat erimuotoiset vapaaehtoistoiminnat kuten vertaistoiminta ja tukihenkilötoiminta. Vertaistoiminta on perinteisesti palkatonta, vapaaehtoisuuteen ja oman kokemukseen perustuvaa toimintaa. (Rissanen 2013, 14.) Vertaistoiminta vakiintui Suomessa 1990-luvun puolivälissä. Vertaistuki perustuu ihmisten väliseen arkiseen kohtaamiseen ja se sisältää esimerkiksi sairastumisen, menetysten tai vaativien elämäntilanteiden keskinäistä jakamista. Vertaistukitoiminnalla ei ole legitiimiä roolia palvelujärjestelmässä, eikä sen hyvinvointipoliittista merkitystä ole vahvistettu. (Hyväri 2005, 214, 228.)

Vertaistoiminnan kanssa samankaltainen toimintamuoto on kokemusasiantuntijuus, johon vaaditaan yleensä koulutuksen suorittamista. Kokemusasiantuntijuudesta maksetaan usein myös palkkaa. Kokemusasiantuntija voi osallistua kouluttamiseen, palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen sekä arviointi- ja tutkimustoimintaan. (Rissanen 2013, 14.)

Yksi merkittävä sosiaali- ja terveysjärjestöjen tehtävä on edunvalvonta ja yhteiskunnan heikoimpien sekä apua tarvitsevien jäsenten puolestapuhujina toimiminen. Järjestöjen etuna onkin se, että ne pääsevät kuulemaan palveluiden käyttäjien ääntä. Tämän pohjalta voidaan myös edistää uusia sosiaalisia innovaatioita. (Möttönen & Niemelä, 2005 68–78.)

2.3 Palvelutuotanto

Järjestöjen rooli palvelujen tuottajana vahvistui 1980-luvulta lähtien. Usein palveluja alettiin tuottaa niillä toimialueilla, joilla ei ollut vielä muita toimijoita. Näin ovat syntyneet monet erityisryhmien palvelut. Järjestöjen ja yhdistysten vahvuus palveluntuottamisessa korostuu etenkin silloin, kun on kyse moninaisista ongelmista ja mutkikkaista palvelukokonaisuuksista. Niissä järjestöt voivat tarjota erityisosaamistaan osana palveluja. Parhaimmillaan järjestöt tavoittavat myös ne ihmiset, jotka ovat vaarassa jäädä palveluiden ulkopuolelle. Palveluiden tuottamisessa järjestöt ovat myös reagoineet tarpeisiin, joihin julkinen sektori ei ole vastannut. Järjestöt ovatkin olleet kehittämässä uusien palveluiden ja tuen muotoja. (Särkelä 2015, 40.)

Palveluita tuottavien järjestöjen koot vaihtelevat aina suurista valtakunnallisista toimijoista pieniin paikallisiin yhdistyksiin. Järjestöjen toimintaan kuuluu olennaisesti yleishyödyllisyys ja arvojen merkitys, mikä heijastuu myös palvelutuotantoon. Voiton maksimoinnin sijaan toiminnan keskiössä on tietyn kohderyhmän elämäntilanteen koheneminen. Palveluita voidaan tuottaa myös pienille erityisryhmille, mikä ei välttämättä ole taloudellisesti kannattavaa. (Peltosalmi ym. 2016, 116.) Monet järjestöt ovat erottaneet palvelutoimintansa muusta toiminnastaan erilliseksi liiketoiminnaksi. Tämä myös mahdollistaa toiminnan kilpailutetuilla palvelumarkkinoilla. (Kanaoja, Niiranen & Jokiranta 2008, 159.)

Järjestöjen palvelutuotantoon kuuluu olennaisesti tiivis kytkös asiakkaisiin ja heidän elämäntilanteen sekä tuentatarpeiden tunteminen. Asiakkaiden tarpeisiin on voitu kehittää vaikuttavia palveluita ja toimintatapoja, jotka voivat olla pitkälle erikoistuneita. Pienten toimijoiden, kuten järjestötoimijoiden, etuna on ketteryys ja hyvä paikallistuntemus. Järjestöjen palvelutuotannon haasteena on vähäinen liiketoimintaosaaminen, mikä voi näkyä muun muassa kilpailuttamisosaamisen, palvelujen tuotteistamisen ja tehokkaan markkinoinnin puuttumisella. Lisäksi voittoa tavoittelemattomilla järjestöillä ei useinkaan ole taloudellista kestävyyskykyä tappiolliseen toimintaan. (Peltosalmi ym. 2016, 116–117.)

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rooli palveluidentuottamisessa on muuttunut eri aikoina, mihin on vaikuttanut yhteiskunnalliset muutokset sekä ideologiset valinnat. ETA- ja EU-jäsenyys toivat mukanaan palvelutuotantoon vaikuttavia uusia säännöksiä kuten hankintalain, mikä kosketti myös sosiaali- ja terveyspalveluita. Jäsenyyksien kautta legitimoitiin samalla sisäpoliittisia valintoja, kuten markkinaehtoisten palveluratkaisujen kasvatamista ja julkisen hallinnon roolin supistamista. Myös 90-luvun alun lama mahdollisti edellä mainitun kehityskulkua vahvistavien valintojen tekemistä. (Särkelä 2015, 23, 317, 322).

Kuntia koskevan kilpailuttamis- ja hankintalainsäädännön mukaisesti kuntien on kohdeltava tasavertaisesti yritysten ja järjestöjen palvelutuotantona. Yhdenvertaisuus kilpailutuksessa vaikuttaa myös palvelutuotantoa toteuttavien järjestöjen julkiseen rahoitukseen. (Julkunen 2006, 125–126.) STEAN vuosien 2017–2019 avustustoiminnan linjauksissa mainitaan avustusten myöntämisen yleisissä edellytyksissä, että avustuksia voidaan myöntää järjestölle silloin, jos avustuksen saamisella ei ole merkittävästi vääristävää vaikutusta kilpailun ja markkinoiden toiminnalle Euroopan talousalueella kuuluvassa valtiossa (STEA 2017, 5).

2.4 Yhteistyö julkisen sektorin kanssa

Julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyö voi toteutua monin eri tavoin. Järjestöt voivat toimia julkisen sektorin palveluntuottajana tai palveluiden täydentäjänä. Osa järjestöistä toimii selkeästi osana kansalaisyhteiskuntaa ilman muodollista suhdetta julkiseen sektoriin. Useat järjestöt itse näkevät, että heillä on julkisesta sektorista riippumattomia yhteiskunnallisia tehtäviä, kuten yhteisöllisyyden voimistaminen ja ylläpitäminen. Järjestöjen moninainen rooli osaltaan myös haastaa julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön rakennetta. (Möttönen & Niemelä 2005, 151–153.)

Möttösen ja Niemelän (2008, 227) mukaan kuntien ja järjestötoiminnan yhteistyömuodot rakentuvat kolmesta mallista: ostopalvelusopimuksista, avustustoiminnasta ja yhteistyösopimuksista. Ostopalvelusopimuksissa kunta ostaa kilpailutuksen kautta järjestöltä palveluita. Avustustoiminnassa kunta rahoittaa järjestöjen yleishyödyllistä toimintaa, joka ei ole lakisääteistä tai kunnan vastuulla olevaa palvelua. Yhteistyösopimuksessa

keskeistä on, molemmat osapuolet hyötyvät yhteistyöstä. Osapuolilla voi olla samanlaisia tavoitteita, joiden saavuttamiseksi molemmat tuovat oman panoksensa. Esimerkiksi kunta voi tarjota taloudellisia resursseja ja järjestöt asiantuntemusta sekä kokemusperäistä tietoa asiakkaista.

Kuntien ja järjestötoiminnan yhteistyöllä on myös merkityksensä STEAn myöntämiin avustuksiin. STEA (2017, 7.) haluaa avustuksillaan tukea järjestöjä tekemään kehittämistyötä, jolla vastataan yhteiskunnan muutoksiin ja yksilöiden muuttuviin tarpeisiin. STEAn linjausten mukaisesti avustusten hakijoiden tulee muun muassa panostaa omalta osaltaan yhteistyöhön muiden kolmannen sektorin, julkisen sektorin sekä yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Erityisesti linjauksissa korostetaan järjestöjen ja kuntien välistä suunnitelmallista yhteistyötä, jonka avulla järjestöjen toiminta sidotaan julkisrahoitteiseen palvelujärjestelmään. Yhteistyö mahdollistaa myös kehittämistyön tulosten hyödyntämisen ja toimivien käytäntöjen juurruttamisen.

Kuntien ja järjestöjen yhteistyöhön liittyy sekä demokraattisen paikallishallinnon että kuntalaisten hyvinvoinnin huolehtimisen näkökulmat. Kuntien järjestöyhteistyön tekemisessä tulee huomioida järjestöjen keskinäinen erilaisuus; kaikkien järjestöjen kanssa ei voida noudattaa samanlaisia yhteistyön periaatteita. (Möttönen & Niemelä 2005, 120–121.)

3 JÄRJESTÖT JA SOTE-UUDISTUS

Yli puolet valtakunnallisten järjestöjen johtajista uskoo sote-uudistuksen vaikuttavan merkittävästi järjestöjen toimintaan. Vaikutuksen nähdään kohdistuvan ennen kaikkea taloudeltaan suurimpiin järjestöihin. (Peltosalmi ym. 2016.) Vaikutus tulee kohdistumaan muun muassa järjestöjen rooliin hyvinvoinnin ja terveyden (hyten) edistämässä, järjestötoiminnan huomioimiseen palveluohjauksessa ja yhteistyörakenteisiin.

3.1 Rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämällä tarkoitetaan kansalaisten terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämistä ja lisäämistä, terveysongelmien vähentämistä sekä eri väestöryhmien välisten terveyserojen pienentämistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kuuluu tietoinen vaikuttaminen hyvinvoinnin ja terveyden taustatekijöihin, kuten elintapoihin, elämänhallintaan, elinoloihin- ja ympäristöön sekä palveluiden toimivuuteen ja saataavuuteen. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä kohdistetaan niin yksilöihin kuin yhteisöihin. Järjestöjen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä liittyy osaksi järjestöjen edunvalvontarooliin, jonka kautta he pystyvät tuomaan esille palveluiden käyttäjien ääntä sekä otta-

maan osaa kehittämistyöhön. Toisaalta järjestöt tarjoavat osallisuutta vahvistavaa toimintaa, mikä tukee ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. (Soste n.d.d.)

Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisvastuu kunnilta siirtyy maakunnille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö jää edelleen kunnille. Maakuntien tehtävänä on tukea kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä turvata ennaltaehkäisevät palvelut. Yhteistyön selkeyttämiseksi ja sujuvuuden turvaamiseksi on oltava selkeät rakenteet eri toimijoiden välillä. Kunnan palveluista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tukevat muun muassa varhaiskasvatus, koulutus, kulttuuripalvelut ja liikennejärjestelyt. Järjestöt nähdään tärkeinä julkishallinnon kumppaneina hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. (Valtioneuvosto 2018a)

Hyte-työ ei täysin poistu maakunnilta, jotka tulevat jatkossa tekemään yhteistyötä sekä kuntien että järjestöjen kanssa. Maakuntauudistuksen valmisteluasiakirjoissa ja -luennoilla on myös esitetty ajatus kuntiin ja maakuntiin nimitettävistä hyte-koordinaattoreista, joiden tehtävänä on vastata yhteistyön toteutumisesta. Yksi merkittävä sote-uudistukseen liittyvistä riskeistä on tietokatkokset maakunnan kuntien, palveluntuottajien ja järjestöjen välillä. Hyte-työ edellyttää toimivaa yhteistyötä ja sujuvaa ammattimaista yhteydenpitoa, mikä tarjoaakin perusteen koordinaattoreiden palkkaamiselle. (Brax 2018, 24, 28.) Vuoden 2018 Sosiaalibarometrin (Näätänen & Londén 2018, 97) mukaan 88 prosenttia sosiaali- ja terveysjohtajasta ennakoii hyte-työn vaarantuvan, jos kunnista puuttuu hyte-koordinaattori.

Järjestöjohdon mukaan järjestöt pystyvät parantamaan asemaansa hyte-työssä osallistumalla systemaattisesti kuntien rakenteisiin, kuten hyvinvointikertomuksen laadintaan, vanhus- ja vammaisneuvostoihin, asiakasraateihin, kuntalaisten kuulemistilaisuuksiin ja erilaisiin työryhmiin. Järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden tulisi olla mukana jo hyte-toiminnan suunnitteluvaiheessa ja kunnilla olisi hyvä olla lakisääteinen velvoite yhteistyön tekemiseen. Yhteistyön toimiminen edellyttää julkisen sektorin toimintojen sekä vastuunjaon selkeyttämistä ja vahvaa kunnallista perustaa. Lisäksi kunnanjohton sitoutumista ja vetovastuuta sekä selkeää resurssointia pidetään tärkeinä. (Peltosalmi ym. 2016, 114–115.)

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM 2017) mukaan järjestöjen toimintaedellytykset halutaan turvata sote-uudistuksessa. Järjestöjen toiminta on tärkeä osa maakunnan palvelu- ja hoitoketjuja, ja se tulisi sisällyttää maakunnan lakisääteiseen strategiaan ja palvelulupaukseen

3.2 Sote-uudistuksen palveluohjaus

Sote-uudistuksen yhtenä tavoitteena on palveluintegraatio, jossa rakennetaan palvelukokonaisuuksia asiakaskohderyhmille sovittaen yhteen perus- ja erityistason palveluita sekä yksityisiltä että julkisilta palveluntuottajilta. Palvelukokonaisuudessa asiakas saa tarvitsemansa eri palvelut. Tavoitteena on, että eri palveluntuottajat tunnistavat palvelukokonaisuudessa oman vastuunsa sekä toistensa palvelut ja niiden vaikutukset omaan toimintaan. Palveluketjulla tarkoitetaan sitä, että asiakas siirtyy johdonmukaisesti, sovitusti ja oikea-aikaisesti palvelusta toiseen. Kokonaisvastuu palvelukokonaisuuden ja -ketjujen toimivuudesta on maakunnalla. Palveluiden tuottajilla on vastuu toteuttaa ja yhteen sovittaa palvelut maakunnan hahmottamissa palvelukokonaisuuksissa- ja ketjuissa. Lisäksi maakuntien tulee huomioida sosiaali- ja terveystaloudessa muut sen palvelut sekä kuntien ja valtion tarjoamat palvelut. (THL, 2017.)

Valinnanvapauslakiesityksen mukaan sosiaalihuollon ammattilaiset antavat neuvontaa ja ohjausta asiakkaille sosiaalihuollon palveluista, toiminnasta ja sosiaaliturvasta maakuntiin perustettavissa sote-keskuksissa. Sote-keskusten moniammatillinen työryhmä antaa konsultaatioita, tekee palvelutarpeen arviointeja sekä ohjaa asiakkaita palveluihin. Jos asiakkailla ei ole tarvetta sosiaali- tai terveystaloudellisiin palveluihin, voi heitä ohjata myös järjestöjen toimintoihin, kuten vertaistukiryhmiin. (Valtioneuvosto n.d.)

Palveluohjauksella tarkoitetaan sekä työmenetelmää että palveluiden yhteen sovittamista organisaatioiden tasolla. Palveluohjauksessa keskiössä ovat asiakkaan tilanne ja tarpeet, joiden mukaan tarvittavat palvelut, tukimuodot, työtavat ja tavoitteet sovitetaan sekä määritetään. Palveluohjaus on prosessi, jossa hahmotetaan asiakkaan voimavarat ja palvelutarpeet. Palveluohjaus palvelee hyvin erityisesti asiakkaita, joilla on pitkäaikainen ja monimuotoinen palvelutarve. Palveluohjauksen keskeisiä elementtejä ovat muun muassa luottamus, aito kohtaaminen, dialogisuus, henkilökohtaisuus ja tasa-arvoisuus. (Hänninen 2007, 11–12.)

Järjestöjen perustehtäviin kuuluu usein neuvonta-, opastus- ja ohjaustyö, joka voi sisältää esimerkiksi kokemuspohjaista tukemista sekä tiedon jakamista palveluista, sosiaaliturvasta, lainsäädännöstä ja viranomaisyhteistyöstä. Neuvonnan tavoitteena on ennen kaikkea tavoittaa heikossa asemassa ja haastavassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Järjestöpohjaista neuvontatyötä tekevät joko vapaaehtoiset tai ammattilaiset. (Sulku 2010, 14–15.)

3.3 Järjestöyhteistyön rakenteet

Järjestöjen yhteistyötä julkisen sektorin kanssa on pidetty tärkeänä, jotta järjestöt ovat voineet turvata jäsenistönsä tarvitsemat palvelut ja muun tuen. Tärkeänä kysymyksenä onkin se, millä tavoin sote-uudistus vaikuttaa yhteistyörakenteisiin. Sote-uudistuksen uhkana nähdään, että se hävittää nykyiset yhteistyörakenteet. Myös tutut yhteistyökumppanit ja yhteistyökäytännöt voivat vaihtua. Lisäksi pelkona on se, että kuntien myöntämät toiminta-avustukset ja edulliset toimintatilat vähenevät. Toisaalta sote-uudistuksen arvioidaan myös tarjoavan uusia mahdollisuuksia järjestöjen, kunnan viranomaisten ja maakunnan väliselle yhteistyölle. (Peltosalmi ym. 2016, 107, 110.)

Maakuntien ja järjestötoimijoiden yhteistyön selkeyttämiseksi Sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt eduskunnalle, että sote-lakeihin lisättäisiin maakunnan yhteistyövelvoite järjestötoimijoiden kanssa toimimiseen. Maakuntien järjestöyhteistyöhön on luonnosteltu erilaisia kumppanuusmalleja, joita ovat muun muassa säännöllisten yhteisten tilaisuuksien järjestäminen, verkkoportaalien hyödyntäminen, järjestöstrategiat ja järjestöasiainneuvottelukunnat (Pekkanen 2018, 3–11.)

Kanta-Hämeessä on esitetty ehdotus alueen järjestöasiainneuvottelukunnasta. Ehdotuksen mukaan Kanta-Hämeeseen perustetaan neuvottelukunta osaksi maakunnan tulevia rakenteita. Sen nimeäisi maakuntavaltuusto tai muu elin, joka nimeää muut vastaavat maakunnalliset neuvostot. Neuvostossa olisi laajasti edustettuina koko alueen eri yhdistysaloja, joihin lukeutuisi omais-, vammais- ja potilasyhdistykset, lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivat yhdistykset, yleiset sosiaalialan ja työllisyyttä edistävät yhdistykset, ehkäisevä päihdetyö ja päihdetoimijat, kulttuuri- ja taideyhdistykset, kylä-, kotiseutu- ja asukasyhdistykset, liikuntaseurat, ympäristö- ja luonnonsuojeluyhdistykset, ikäihmisten ja eläkeläisten yhdistykset sekä seurakunta. Seudulliset verkostot valitsisivat neuvottelukuntaan neljä jäsentä edellä mainituista toimijoista. (Löyttyjärvi 2018a.)

Neuvottelukunnan toimikautena on neljä vuotta. Jäsenten roolina on edustaa ja kuunnella taustaverkostoaan, yhdysalaansa ja alueensa yhdistyksiä, ei pelkästään omaa järjestöä tai yhdistystä. Lisäksi jäsenten velvoitteena on tiedottaa asioista puolin ja toisin. Neuvottelukunnan tehtävänä on järjestötoiminnan näkyväksi ja tunnetuksi tekeminen, kansalaisten ja järjestöjen osallistumismahdollisuuksien edistäminen sekä järjestöjen yhteistyön vahvistaminen muiden järjestöjen, julkisen sektorin ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi tehtävänä on järjestöjen integroitumisen edistäminen maakunnallisessa hyvinvointi- ja ohjelmatyössä sekä lausuntojen antaminen maakunnalliseen päätöksentekoon. (Löyttyjärvi 2018a.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön toteuttaminen ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön toteutustavaksi valikoitui laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Siinä tavoitteena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkitseminen. Laadullinen tutkimus on usein kuvailevaa ja siinä käytetään sanoja ja lauseita lukujen sijaan. (Kananen 2014, 18–19.) Laadulliseen tutkimukseen päädyttiin järjestötoimijoiden moninaisuuden takia. Järjestöjen ja yhdistysten koko, toimintamuodot sekä kohderyhmät vaihtelevat. Laadullisen tutkimuksen avulla tarkastelu on voitu kohdistaa osaan tutkimuksen kohderyhmästä ja saada tarkempia vastauksia kysymyksiin.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat:

- Miten sote-uudistus vaikuttaa järjestöjen rooliin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä?
- Miten järjestöjen toiminta tulee huomioida sote-uudistuksen palveluohjauksessa?
- Miten järjestöt valmistautuvat tuleviin muutoksiin?

Lisäksi opinnäytetyössä tarkastellaan järjestötoiminnan kehittämiskohteita.

4.2 Aineiston keruu ja analyysi

Opinnäytetyön aineisto on kerätty yksilöhaastatteluina, joiden menetelmänä on puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu. Siinä haastattelu etenee etukäteen valittujen tutkimuksen viitekehukseen liittyvien teemojen rajoissa. Tavoitteena on saada tutkimustehtävää palvelevia asioita selville haastattelukysymysten avulla. Teemahaastattelun etuna on se, että siinä voidaan tarvittaessa esittää tarkentavia lisäkysymyksiä. Metodologisesti teemahaastattelussa lähtökohtana on tarkastella haastateltavien tulkintoja aiheesta, heidän asioille antamiaan merkityksiä sekä niiden syntymistä vuorovaikutuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–88.)

Haastatteluaineiston analysoinnin menetelmänä käytetään aineistolähtöistä teemoittelua, jonka lähtökohtana on nostaa aineistosta tutkimusongelmaa valaisevia teemoja sekä vertailla niiden esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa. Pelkkä teemojen esiin nostaminen ei kuitenkaan riitä, vaan analyysiin tarvitaan aineiston ja teorian vuoropuhelua. (Eskola & Suoranta 2003, 174–179.)

Haastatteluun osallistui yhteensä seitsemän järjestötoimijaa, joista viisi oli työntekijän roolissa ja kaksi aktiivisen vapaaehtoisen roolissa. Haastateltavista kuusi edusti sosiaali- ja terveysjärjestöä ja yksi muuta järjestökenttää. Alueen järjestötoimijat saivat kutsukirjeen haastatteluun Meidän Häme -

hankkeen uutiskirjeessä ja neljä haastateltavaa ilmoittautui sen perusteella. Lisäksi alueen suurimpiin sosiaali- ja terveysjärjestöihin oltiin suoraan sähköpostitse yhteydessä, ja kolme haastateltavaa ilmoittautui mukaan sitä kautta.

Haastattelun lisäksi opinnäytetyössä hyödynnetään Meidän Häme -hankkeen Kanta-Hämeen alueen julkisten palveluiden työntekijöille lähetettyä lomakehaastatteluaineistoa. Kyselyssä kartoitettiin sitä, kuinka hyvin työntekijät tuntevat yhdistystoimintaa ja kuinka paljon he ohjaavat asiakkaitaan yhdistysten palveluihin ja toimintaan. Kyselyyn tuli 96 vastausta Kanta-Hämeen alueen kuntien toimijoiden eri yksiköistä, kuten sosiaali- ja terveys-, nuoriso- ja sivistys- sekä kulttuuripalveluista. Pyöristettyinä lukuina vastaajista 31 prosenttia oli Hämeenlinnasta, 15 prosenttia Forssan seudun kuntayhtymästä, 13 prosenttia Janakkalasta, 10 prosenttia Hattulasta, 7 prosenttia Kanta-Hämeen Sairaanhoidopiiristä, 4 prosenttia Riihimäeltä, 5 prosenttia Loppilta, 5 prosenttia Forssasta ja loput muista kunnista. Kyselyn tarkoituksena oli saada työntekijöiden näkemyksiä järjestöjen palveluiden ja toiminnan hyödyntämisestä asiakastyössä ja palveluohjauksessa sekä yhteistyön kehittämisestä. (Löyttyjärvi 2018b.)

Meidän Häme -hankkeen lomakekyselyn kysymykset perustietokysymysten lisäksi olivat 1) Miten hyvin koet tuntevasi omalle asiakaskunnallesi tarjolla olevaa yhdistystoimintaa? 2) Miten yhdistys- ja järjestötoiminnan tiedot ovat käytettävissäsi ja mitkä asiat vaikuttavat siihen? 3) Kuinka paljon järjestötoimintaan ohjataan asiakkaita ja mitkä asiat vaikuttavat siihen? 4) Mitä hyötyä tai lisäarvoa tiiviimmästä yhteistyöstä yhdistys-/järjestötoiminnan kanssa voisi seurata? 5) Mitä muuta haluaisit sanoa yhdistystoimintaan, toimintaan ohjaamiseen ja yhteistyöhön liittyen. Lisäksi kyselyssä oli kokemustoimintaan liittyviä kysymyksiä, jotka jätän tämän tarkastelun ulkopuolelle.

4.3 Eettisyys ja luotettavuus

Eettiset periaatteet ja toimintatavat ovat tärkeä osa tutkimuksen teon koko prosessia. Yksi osa tutkimustyön eettisyyden toteutumisesta liittyy tutkimuslupaan ja tutkimusaineiston keruuseen. (Suoranta ja Eskola 2003, 52.) Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruun eettisyys on varmistettu kirjallisilla sopimuksilla, joissa haastateltavat ovat antaneet luvat haastatteluiden tekemiseen ja niistä syntyvien aineistojen käsittelyyn. Lisäksi haastatteluja käsiteltiin opinnäytetyössä anonymisti ja niiden erottelua varten ne koodattiin merkeillä H1–H7. Haastattelut on hävitetty opinnäytetyön valmistumisen jälkeen ja siitä on myös informoitu haastateltavia.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa käytetään validiteetin-käsitettä, joka jakaantuu sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. Sisäisellä validiteetilla viitataan tutkimuksen teorian ja käsitteiden tasapainoon sekä sopivuuteen. Sisäinen validiteetti osoittaa, että tutkimuksentekijä hallitsee tie-

teenteon käytännöt ja tietoperustan. Ulkoinen validiteetti puolestaan viittaa tutkijan tekemien tulkintojen ja johtopäätösten pätevyyteen suhteessa käytettyihin aineistoihin. Realibiteetin käsitteellä viitataan tutkimushavaintojen ristiriidattomuuteen. (Eskola & Suoranta 2003, 212–213).

Tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä voidaan tarkastella käytettävän aineiston koon sekä kattavuuden kautta. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään tiettyä ilmiötä, ja aineisto on aina rajallinen. Aineiston tehtävänä on toimia apuna rakennettaessa käsitteellistä ilmiötä tutkimuskohteesta sekä toimia pohjana teoreettisten näkökulmien vahvistamisessa. (Eskola & Suoranta 2003, 60–62.)

Opinnäytetyön haastatteluihin osallistui seitsemän henkilöä. Yksilöhaastatteluiden tekeminen tukee aineiston riittävyttä, koska haastateltavat ovat pystyneet tuomaan näkemyksiään vapaasti esille ilman muiden keskeytyksiä tai kyseenalaistamisia. Lisäksi haastattelija on voinut varmistaa, että haastateltavat ovat ymmärtäneet haastattelukysymykset ja esittää tarkentavien kysymyksiä.

Haastatteluiden lisäksi opinnäytetyössä hyödynnetään kvalitatiivista aineistoa (lomakekysely). Erilaisten aineistojen ja menetelmien käyttöä samassa tutkimuksessa kuvataan triangulaatio-termillä. Triangulaation avulla voidaan saada monipuolisempi kuva tutkittavasta ilmiöstä ja se lisää tutkimuksen luotettavuutta. (Eskola & Suoranta 2003, 69.)

Laadullisessa tutkimuksessa tärkein luotettavuuden arvioija on tutkimusentekijä itse. Yksi tutkimusentekijän tehtävistä on tarkistaa, että hänen käyttämänsä käsitteet ja tulkinnat vastaavat tutkittavien käsityksiä. Tutkimustulokset saavat vahvistusta, jos niitä verrataan muuhun lähdeaineistoon. (Eskola & Suoranta 2003, 212–213). Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja siihen on ollut käytettävissä ajankohtaisia lähteitä, mikä lisää opinnäytetyön luotettavuutta. Aineistoissa on paljon verkkoaineistoa, koska aiheen ajankohtaisuuden vuoksi painettuja julkaisuja ei ole ollut yhtä paljon saatavilla.

5 TULOKSET

Tässä luvussa esitellään sekä haastatteluiden että Meidän Häme -hankkeen lomakekyselyn tuloksia ja niiden keskeisiä teemoja.

5.1 Haastatteluiden tulokset

Keskeisiksi teemoiksi hyte-toimintaa liittyen esiintyivät vapaaehtoistoiminnan ja matalankynnyksen toiminnan tärkeys palvelujärjestelmässä

sekä järjestötoiminnan resurssien turvaaminen. Palveluohjaukseen liittyviä teemoja olivat työvälaineiden, rakenteiden ja yhteistyön merkitys. Sote-uudistukseen liittyen haastateltavat nimesivät sekä uhkia että mahdollisuuksia. Sote-uudistukseen valmistautumisen lisäksi järjestötoiminnan kehittämisen keskeisiä teemoja olivat viestinnän ja johtamisen kehittäminen sekä uusien vapaaehtoisten saaminen mukaan toimintaan.

5.1.1 Järjestölähtöinen hyte-toiminta

Haastateltavien järjestöjen hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan kuuluvat avoimet kohtaamispaikat, kerho- ja ryhmätoiminta, virkistystoiminta, vertaistukitoiminta-, tukihenkilö- ja kokemusasiantuntijatoiminta, tapahtumat, asiantuntijaluennot ja muu tiedonjakaminen sekä elämäntilanteisiin liittyvä neuvonta- ja ohjauspalvelut. Järjestöjen toiminnoissa vapaaehtoiset ovat tärkeä resurssi ja usein he ovat myös saaneet koulutuksen tehtäviinsä. Haastateltavien järjestötoimijoiden mielestä heidän tarjoamallaan toiminnalla on merkittävä rooli palvelujärjestelmässä. Toiminta muun muassa ehkäisee yksinäisyyttä ja syrjäytymistä sekä tarjoaa aktivoivaa ja yhteisöllistä toimintaa. Tämä ilmeni muun muassa haastateltava H4:n haastattelussa.

Ylipäättänsä kaikella järjestötoiminnalla, vapaaehtoistoiminnalla myös sellaisella epävirallisella auttamisella, niinku naapuriavulla, mikä ei välttämättä oo järjestöllä, on mun mielestä tosi tärkeitä ja just sitä ennaltaehkäisevää syrjäytymistä ja yksinäisyyttä ehkäisevää. Ihan sama mikä yhdistys tai järjestö se on, niin se on aina tärkeitä. Ja silti tässä pitäisi nähdä paljon tärkeempänä näissä virallisissa, kuin mitä se tänä päivänä nähään. Ja pitäisi olla paljon enemmän jotenkin sitä tukee, miten sitä saatais vahvistettua, niin sitä tarttis mun mielestä mieltii jotenkin sen julkisen tahon tai yhteiskunnan enemmän kuin, mitä se nyt toimii. (H4 2018.)

Haastatteluissa ilmeni, että järjestötoimijoiden mielestä sekä vapaaehtois-toimintaan osallistumisella että vapaaehtoisena toimimisella tulee jatkosakin olemaan tärkeä paikka yhteiskunnassa. Ihmiset kaipaavat matalan kynnyksen ja paikallistason toimintaa. Vapaaehtoistoiminnan organisointi, rekrytointi, tukeminen ja koordinointi vaativat kuitenkin resursseja ja johtamista, eli useimmiten palkattua työntekijää. Haastatteluissa ilmeni erityisesti edullisten tai maksuttomien tilojen tarve sekä järjestöavustusten merkitys toiminnalle. Toimijoita huolestuttaakin se, miten resurssit turvataan tulevaisuudessa. Tämä näky muun muassa haastateltavien H1:n ja H6:n kommentteissa.

Mutta sitten taas toisaalta mä nään, että vapaaehtoistyö myös tarvitsee tukea. Eli meillä on paljon yhdistyksiä ja suurin osa meidän yhdistyksistä toimii täysin vapaaehtois pohjalta, mutta he myös tarvii sitä tukea ja ohjausta, mikä sitten taas

on meidän piirijärjestön tehtävä. Ja jos me ei sitten saada rahallista resurssia siihen työntekijän palkkaamiseen, että on se apu ja tuki niille vapaaehtoisille, se on iso huolen aihe tällä hetkellä. Että miten ne tarvittavat resurssit sitten turvataan tulevaisuudessa. (H1 2018.)

Kun puhutaan järjestöjen ja yhdistysten tekemästä työstä niin rahoituksella on aika suuri merkitys ja tietysti sitten nyt vähän haetaan jo tällä hetkellä sitä, että mikä mahdollisesti tulee olemaan sen uudistuksen jälkeen se että, miten yhdistyksiä esimerkiksi tuetaan siinä, että pystytään järjestämään palveluita, niin se on sellainen suuri asia, että mikä on tällä hetkelläkin mietittyttä kovasti [---]. (H6 2018.)

5.1.2 Järjestötoiminnan rooli palveluohjauksessa

Haastateltavien mielestä järjestöjen toiminta tulisi huomioida nykyistä paremmin palveluohjauksessa. Järjestöjen toimintoja voisi tarjota asiakkaille jo heidän palvelupolkujensa alkupäässä, sillä osa järjestöistä tarjoaa apua ja tukea kriisivaiheeseen. Haastatteluissa ilmeni, että tällä hetkellä järjestöjen toimintaa ei hyödynnetä tarpeeksi palveluohjauksessa ja järjestöjen toiminta tulisi saada näkyvämmäksi sekä työntekijöille että asiakkaille. Haastateltavien mukaan palveluohjaukseen tulisi luoda toimivat rakenteet sekä työvälineet. Viranomaiset tai muut palveluohjausta tekevät työntekijät eivät välttämättä ole tietoisia tai halukkaita tarjoamaan järjestöjen toimintoja asiakkaille.

Meidän Häme -hankkeen lomakekyselyn vastausten mukaan 16 prosenttia työntekijöistä tunsivat yksittäisiä yhdistystoimintoja, 60 prosenttia tunsivat muutamia toimintoja, 21 prosenttia tunsivat oman alan yhdistysten toiminnat hyvin, 7 prosenttia vastaajista tunsivat omaa alaa laajemmin yhdistystoimintoja ja 1 prosentti vastaajista ei tuntenut toimintoja lainkaan. Vastaajista 69 prosenttia löysi yhdistystoimijoiden toiminnasta tietoa yksittäisistä esitteistä ja 18 prosenttia vastasi yhdistystoiminnasta tiedon saamiseksi ottavansa yhteyttä kolleegaan tai tuttuun. Kyselyn vastaajista 16 prosenttia vastasi, etteivät he ohjaa työssään yhdistys- ja järjestötoimintojen pariin. 30 prosenttia vastaajista ohjaa asiakkaita toimintaan vuosittain, 22 prosenttia kuukausittain, 10 prosenttia päivittäin. Vastaajista 16 prosenttia vastasi ohjaamisen olevan osa heidän perustyötä. 4 prosenttia vastaajista ei osannut vastata tähän.

Haastateltavien mukaan palveluohjauksessa käytettävät sähköiset alustat nähdään hyödyllisinä työvälineinä, mutta niiden pitää olla helppokäyttöisiä ja niiden päivittäminen tulisi olla joustavaa ja sujuvaa. Useampi haastateltava mainitsi Hämeenlinnassa käytettävän Kompassi-työvälineen. Järjestötoimintojen näkyminen Kompassissa nähdään hyvänä asiana. Tämä tuli ilmi muun muassa haastateltavien H1 ja H4 haastatteluissa.

Että mä aattelen, että varsinkin jos mennään tämmöiseen maakunnalliseen systeemiin, niin tarvis luoda jotku toimivat rakenteet siihen, että järjestöjen ja yhdistysten toiminta olis jossain palveluvalikossa. Että erilaiset nää Kompassi-kokeilut ja muut on mun mielestä tosi hyvä alku siihen. Mutta että joku sellainen niinku systeemi ja sellainen järjestelmä, niin ettei se oo myöskään henkilösidonainen, että se olis siellä jossain rakenteissa, eikä vaan siinä, että mä tunnen jonkun ja se tuntee mut ja meidän on kiva tehdä yhteistyötä. (H1 2018.)

Toive ja ajatus siitä, että yhdistykset olis ihan kiinteä osa esimerkiksi tämmöistä sähköistä työkalua joka helpottais sitten sitä palveluohjausta. Kyllähän palveluohjaajat, on se sitten missä asiakasryhmässä tahansa, niin se työ on aika haastavaa ja pitää olla tietoinen kaikesta mahdollisesta ja yhdistyksiä tälläkin alueellakin on paljon, niin se että ois semmoinen väline joka helpottais sitä, että vois asiakkaan kanssa miettiä, kun selkeytyy mikä se hänen tilanteensa on ja minkälaista apua ja arjen tarvetta hänellä on, että mitä kaikkia toimijoita sitä vois olla. Toisaalta se myös edesauttais sitä, että sitten toimijat pystyis oleen ehkä enemmän tasapuolisessa roolissa siinä ettei se ole vaan ole kiinni siitä yhdistysten omasta viestinnästä tai resursseista vaan että se oi semmoinen hyvä työkalu sille että kaikki saa sitä näkyvyyttä ja sen oman paikansa ja tonttinsa siinä palveluntuotannon ketjussa. (H3 2018.)

Kompassi-työväline herätti myös epäilyjä siinä, kuinka hyvin kaupungin työntekijät ovat sitoutuneet sen käyttämiseen. Kompassi on Hämeenlinnan kaupungin sosiaalipalveluiden käyttämä sähköinen työväline asiakkaan ohjaukseen ja alkuarviointiin. Asiakas täyttää Kompassiin elämäntilanteeseensa liittyviä tietoja yhteistyössä työntekijän kanssa. Kompassiin on liitetty eri toimijoiden palveluita ja toimintoja, joista asiakas voi valita itselleen sopivia. (Kettunen 2016.)

Toimivien rakenteiden ja työvälineiden lisäksi tulisi eri sektoreiden (julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin) tehdä keskenään yhteistyötä esimerkiksi yhteisten tilaisuuksien ja muiden kokoontumisten kautta, jotta tiedon leviäminen ja yhteinen kehittämistyö ovat mahdollisia. Tämä ilmeni myös lomakekyselyssä, jonka mukaan keskeisimpiä tarpeita yhteistyön kehittämiseksi olivat tiedon lisääminen yhdistystoiminnasta, yhdistysten tietojen yhteen kokoaminen nettisivustolle ajantasaisesti ja päivitettyinä, yhdistystoiminnan näkyvyyden lisääminen, yhdistysten mukana oleminen palveluiden suunnittelussa sekä yhdistys- ja järjestötoiminnan nivoutuminen osaksi palvelu- ja hoitopolkuja sekä yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välille esimerkiksi tilaisuuksien ja suunnittelutyöskentelyn kautta.

Tiiviimmän yhteistyön hyötyihin liittyen lomakekyselyn vastaajat saivat valita kolme parasta kohtaa valmiista vaihtoehdoista. Vastaajista 71 prosenttia valitsi kohdan, jonka mukaan yhteistyö järjestötoimijoiden kanssa mahdollistaa asiakkaille tarjotun kokonaisvaltaisen tuen. Vastaajista 64 prosenttia vastasi, että yhteistyön kautta asiakkaille voidaan tarjota aikaisemmassa vaiheessa matalan kynnyksen tukea ja toimintaa. 47 prosentin mukaan ohjaamisen yhdistystoiminnan pariin helpottuu ja 47 prosentin mukaan yhteistyön kautta voidaan tukea ja ohjata myös niitä asiakkaita, joilla ei ole julkisten palveluiden tarpeita. Vastaajista 28 prosentin valitsi kohdan, jonka mukaan asiakkaan palvelukokemus paranee. Vastaajista 25 prosenttia oli sitä mieltä, että asiakkaan jälkihoitoa tukeva toiminta mahdollistuu matalalla kynnyksellä ja 14 prosentin mukaan yhteistyön myötä julkisten palveluiden tarve vähenee.

Haastateltavien mukaan järjestöjen vahvuutena on kyky reagoida nopeasti ja vastata ketterästi ihmisten tarpeisiin. Lisäksi ne ovat yleensä lähellä ihmisiä ja pystyvät kuuntelemaan heitä. Järjestöillä on usein myös laaja näkemys kohderyhmästään. Järjestöt kohtaavat myös ihmisryhmiä, jotka ovat palvelujärjestelmän näkökulmasta näkymättömiä tai jotka ovat pudonneet palveluista. Järjestötoimintaan on matala kynnyksellä osallistua eikä siihen osallistuminen ole leimaavaa. Lisäksi osallistuminen ei edellytä lähetettä.

Haastateltavat näkevät, että järjestöt tekevät ja voivat tehdä palveluohjausta itse sekä omiin palveluihinsa että muiden järjestöjen ja yhdistysten palveluihin. Oleellista järjestötoimijoiden keskinäisessä palveluohjauksessa on se, että ne tuntevat toistensa toiminnot. Jossain määrin järjestöt voisivat tehdä palveluohjausta myös julkisiin palveluihin, mutta se edellyttää tietoa palveluista ja asiakkuuksien kriteereistä. Haastattelussa tuli ilmi, että palveluohjauksessa pitäisi ajatella aina asiakkaan etua ja ohjata asiakas rohkeasti tarvittaessa eteenpäin. Yhden haastateltavan mukaan vaarana on se, että työntekijät pitävät omista asiakkaista mustasukkaisesti kiinni eivätkä ohjaa heitä palveluihin, joista asiakkaat hyötyisivät eniten.

5.1.3 Valmistautuminen tulevaan muutokseen

Haastateltavat järjestötoimijat näkivät sote-uudistuksessa mahdollisuuksia uusiin yhteistyökumppanuuksiin, verkostoitumiseen ja yhteistyörakenteisiin. Mahdollisuuksina nähtiin myös hyvien käytäntöjen ja tiedon jakaminen sekä yhteistyön vahvistaminen eri toimijoiden välillä. Järjestötoiminnan näkökulmasta mahdollisuutena nähtiin myös se, että järjestöt nähdään entistä enemmän hyvinä yhteiskumppaneina kehittämistyössä. Lisäksi sote-uudistuksen mahdollisuutena nähtiin ylipäätään uusien innovaatioiden käyttöönotto. Tuleva uudistus myös haastaa järjestöjä miettimään omaa toimintaansa uudesta näkökulmasta. Haastateltavien mukaan Hämeenlinnan alueella on sote-järjestöjen välisellä yhteistyöllä pitkä historia ja yhteistyö toimii hyvin. Yhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttävät kuitenkin koordinoitua.

Järjestöjen toimintaedellytysten näkökulmasta sote-uudistuksen uhkana on pienten järjestötoimijoiden katoaminen ja ylipäättään järjestöjen sekä yhdistysten yhdistyminen suuremmiksi yksiköiksi. Palveluiden tuottamisen näkökulmasta uhkana on se, etteivät pienet toimijat, kuten järjestöt, pysty kilpailemaan suurien tuottajien rinnalla. Uhkana nähdään myös se, että järjestötyön erityisosaamisen arvoa ei enää tunnisteta ja joidenkin toimintojen muuttuminen markkinaehtoiseksi toiminnaksi voi haastaa järjestöjen toimintoja. Tästä esimerkkinä voi olla tukihenkilötoiminnan ammatillistuminen. Useamman haastateltavan mielestä uhkana on myös rahoitusten ja resurssien vaarantuminen erityisesti hyte-toiminnassa.

Haastateltavien mukaan palveluita käyttävien kansalaisten näkökulmasta sote-uudistuksen mahdollisuutena on palveluiden moninaisuus ja valinnanvapaus, jotka mahdollistavat palveluiden valitsemisen omien arvojen mukaiselta palveluntuottajalta. Lisäksi mahdollisuutena nähdään uudet sähköiset palvelut. Sote-uudistuksen toteutuessa tavoitteidensa mukaisesti mahdollisuutena on myös se, että asiakas saa tarvitsemansa palvelun niin sanotusti yhdeltä luukulta. Sosiaali- ja terveystieteiden sijaitessa lähellä toisiaan, on työntekijöiden yhteistyö luontevampaa, mikä on myös eduksi asiakkaille. Sote-uudistuksen uhkana palveluita käyttäville asiakkaille haastateltavien mielestä on palveluiden keskittyminen kaupunkialueille, palveluiden muuttuminen sähköisiksi ja palveluiden eriarvoistuminen. Mahdollisena uhkana on myös hyte-toimintojen väheneminen, jos järjestöjen toimintaedellytyksen huononevat sote-uudistuksen myötä.

Kaikki haastateltavat olivat jollain tapaa osallistuneet sote-uudistuksen valmistelutyöhön, kuten osallistamalla tilaisuuksiin, ottamalla kantaa sekä olemalla mukana työryhmissä. Haastateltavien joukossa oltiin myös otettu uudistus huomioon strategiatyössä ja palvelutuotannon kehittämisessä sekä sen tarkentamisessa. Lisäksi valmistautumiseen kuului palveluvausten valtakunnallinen yhdenmukaistaminen, sähköisten järjestelmien kehittäminen ja kokeilutoiminta. Haastateltavat kokivat valmistautumisen olevan vaikeaa uudistukseen liittyvän yleisen epävarmuuden takia.

Haastateltavien mukaan järjestötoimijoita on jonkin verran kuultu valmistelutyössä. Useat kokivat, että paikallisesti järjestötoimijoita on kuunneltu, mutta valtakunnallisesti ei. Paikalliseen valmistelutyöhön järjestöt on otettu mukaan. Haastattelussa ilmeni myös se, että sote-uudistuksen valmistelutyössä tulisi nähdä vielä laajemmin maakunnan asukkaiden elämisen monimuotoisuus. Osa asukkaista haluaa elää maaseudulla, mikä tulisi huomioida myös sote-uudistuksen valmistelussa.

Vapaaehtoisroolissa toimivien haastateltavien mielestä suunniteltu järjestöasiain neuvottelukunta nähtiin hyvänä asiana. Työroolissa toimivien haastateltavien mielestä neuvottelukuntaan liittyvä edustuksellisuus arveluttaa. Edustajan tulee edustaa kaikkia järjestöjä ja yhdistyksiä, jotka voivat olla keskenään hyvinkin erilaisia. Edustajan tulee siis huomioida tämä eikä

hän saa ajaa pelkästään oman toiminnan etua. Ratkaisuna tähän voi olla kiertävä edustuksellisuus. Yksi haastateltavista koki neuvottelukunnan rakenteen raskaana. Kaiken kaikkiaan järjestöyhteistyön tulisi olla jatkuvaa ja turvattua.

Järjestötoiminnan keskeisenä tulevaisuuden haasteena on uusien ja nuorten vapaaehtoisten löytäminen ja sitouttaminen toimintaan. Järjestötoiminta kilpailee ihmisten vapaa-ajasta monen muun toiminnan kanssa. Tämä ilmeni muun muassa haastateltava H5:n haastattelussa.

Ihmiset ei välttämättä oo tänä päivänä kovin kiinnostuneita yhdistystoiminnasta. Järjestettiin mitä tahansa, se on aika pieni osuus jäsenkunnasta joka osallistuu. Nuoria ei kiinnosta, heillä on omat rientoinsa ja tämmöisten yli-ikäisten mummujen ja pappojen seuraan he ei halua. Sitten on yhtenä ongelmana se, että näyttää siltä ihmiset ei mielellään tule syyskokoukseen, missä valitaan yhdistyksen hallitus ja puheenjohtaja, niin millä keinoin saadaan paikalle ja millä keinoin erityisesti se, että millä keinoin saadaan innostuun esimerkiksi hallituspaikasta. Siinä on niitä haasteita. (H5 2018.)

Järjestötoiminta voi tarjota merkityksellistä toimintaa, jota monet ihmiset kaipaavat elämäänsä. Parhaimmillaan järjestötoiminta tarjoaa hyvän olon ja onnistumisen kokemuksia ihmisille. Lisäksi se lisää aktiivisuutta, opettaa vastuunkantoa, ylläpitää toimintakykyä ja opettaa uusia taitoja sekä tietoja. Ihmisten saaminen mukaan toimintaan edellyttää mahdollisesti erimuotoisten vapaaehtoistoimintojen kehittämistä sekä toiminnan markkinointia. Haasteena on nykyisten toimijoiden ja moniosaajien pitäminen mukana toiminnassa. Järjestöjen ja yhdistysten tuleekin kehittää viestintäosaamistaan ja hyödyntää eri kanavia, jotta yhteys vapaaehtoisiin on mahdollisimman monipuolista. Viestinnän tärkeyden toivat esille muun muassa haastateltavat H3 ja H7.

Mä teen itse meidän yhdistyksessä paljon viestintää, että sitten tasapainoilu sen kanssa, että saadaan viestittää sekä monikanavaisesti että muistaa juuri sen, että pyritään tavoittamaan myös ne, jotka ei ehkä oo sähköisten palveluiden tottuneita käyttäjiä tai käyttävät vaan harvakseltaan. (H3 2018.)

Sitä kohderyhmäähän Suomesta varmasti löytyy joka järjestölle melkeenpä, mutta mistä ne tavoitetaan. Se on se keskeisin haaste päästä tähän tietoyhteiskuntaan mukaan järjestöinä. Että Facebookissa mainostaminen ei oo se tapa, millä saadaan tehokkaammin ihmiset mukaan, pitää olla monipuolisempaa. (H7 2018.)

Ylipäättään järjestöjen tulisi huomioida toiminnassaan digitalisoituminen, kuten erilaiset sähköisten palveluiden hyödyntäminen. Haastateltavat toivat myös esille, että digitaalisuuden rinnalla tarvitaan edelleen niin sanottua kasvokkaista kohtaamista. Haastateltavien mukaan muita järjestötoiminnan kehittämiskohteita ovat johtamis- ja talousosaaminen sekä toiminnan vaikuttavuuden arviointi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Järjestöillä tärkeä rooli hyte-toiminnassa

Haastateltavin mukaan heidän toteuttamalla hyte-toiminnalla on merkittävä rooli palvelujärjestelmässä. Hyte-toimintojen jääminen sote-uudistuksessa pääasiallisesti kuntien vastuulle lisää epävarmuutta ja huolenaiheena on se, että miten jatkossa turvataan järjestötoiminnan resurssit. Tämänhetkiset sote- ja maakuntalait eivät määritä sitä, että kuuluuko järjestöjen rahoitusavustukset jatkossa kunnalle vai maakunnalle, mikä herättää epätietoisuutta ja huolta rahoitusten jatkuvuudesta (Pekkanen 2018, 3). Tämä näkyi myös haasteltavien vastauksissa.

Tuija Braxin (2018) mukaan sote-uudistus muuttaa merkittävästi järjestöjen toimintakenttää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tähän asti kunnat ovat halunneet tehdä yhteistyötä järjestöjen kanssa hyten parissa, koska se on ollut kunnille kannattavaa ja vähentänyt kunnan vastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ja kuluja. Laajaan yhteistyöhön on vaikuttanut myös se, että hyte-työn johtamisessa on yleensä ollut mukana sosiaali- ja terveyshuollon ammattilaisia, jotka ovat nähneet yhteistyön hyödyn. Sote-uudistuksessa ammattilaiset siirtyvät maakunnan palvelukseen. Yhteistyön kannustinta voi vähentää myös se, ettei kunnalla ole enää vastuulla sosiaali- ja terveyspalveluita, joten palveluiden tarpeiden ja kulujen vähentämistä ei tarvitse enää huomioida kuntien hyte-työssä. Sote-palveluiden jääminen pois kuntien vastuulta voi vaikuttaa myös kuntien järjestöille jakamiin toiminta-avustuksiin siten, että sote-järjestöt jäävät pahimmassa tapauksessa niiden ulkopuolelle. (Brax 2018, 16–17.) Haastateltavien huoli toiminta-avustusten jatkuvuudesta sote-uudistuksen jälkeen on siis perusteltua.

Vuoden 2016 Järjestöbarometrin mukaan suurin osa järjestötoimijoista uskoo, että heidän asemansa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä pysyy ennallaan sote-uudistuksen jälkeen. Erityisesti mielenterveys- ja päihdeyhdistykset uskovat roolinsa kasvavan hyte-toiminnassa. Myös jäsenmäärältään suurimmissa yhdistyksissä ja valtakunnallisissa järjestöissä ollaan optimistia asian suhteen. Työttömien yhdistyksen ja kehitysvammayhdistykset puolestaan arvioivat asemansa heikkenevän hyte-toiminnassa. (Peltosalmi, Eronen, Litmanen, Londén & Ruuskanen 2016, 114)

Haastateltavien järjestötoimijoiden mielestä hyte-toiminnalla kuten vapaaehtoistoiminnalla tulee jatkossakin olemaan tärkeä paikka yhteiskunnassa. Ihmiset tulevat tarvitsemaan ja kaipaamaan edelleen järjestölähtöistä matalankynnyksen toimintaa. Haastatteluissa nousi järjestölähtöisen toiminnan vaikutus etenkin syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemisessä. Kansalaistoiminnalla onkin merkittävä vaikutus yksilön sosiaaliseen hyvinvointiin sekä yhteisöihin ja yhteiskuntaan kuulumiseen. Kansalaistointa vähentää yksinäisyyttä ja lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja resilienssiä. (Halava ym. 2018, 31.)

Haastatteluissa ilmeni, että järjestötoimijoiden tulee saada riittävästi resursseja vapaaehtoistyötoiminnan koordinointiin ja johtamiseen. Resurssien lisäksi yhteistyön tekemistä pidettiin tärkeänä ja järjestöyhteistyön rakenteilla on merkittävä vaikutus järjestöjen rooliin hyte-työssä.

Järjestöbarometrin mukaan järjestöjohtajien mielestä yhteistyön tekeminen edellyttää järjestöiltä itseltään oman asiantuntemuksen ja osaamisen reflektointia ja sen terävämpää esille tuomista. Tässä myös järjestöjen keskinäinen yhteistyö ja kehittämistyö nähdään hyödyllisenä asiana. (Peltosalmi ym. 2016, 115.) Kanta-Hämeessä järjestöjen välisellä yhteistyöllä on jo pitkät perinteet, ja se nähtiin haastatteluissa pääsääntöisesti hyvin toimivana asiana. Järjestötoimijoiden osaaminen ja sen näkyväksi tekeminen vaativat jatkuvaa ylläpitämistä ja kehittämistä, minkä kautta järjestötoimijat voidaan nähdä vastuullisina ja asiantuntevina toimijoina sekä yhteistyökumppaneina.

Järjestöjen toiminnalla on tärkeä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä, mutta sote-uudistus tuo epävarmuutta siihen. Kaiken kaikkiaan järjestöjen toiminnan huomioiminen sote-uudistuksen hyte-toiminnassa edellyttää resurssien turvaamista ja yhteistyön tekemistä.

6.2 Palveluohjaukseen tarvitaan työvälineitä, rakenteita ja yhteistyötä

Haastatteluiden tulosten mukaan järjestöjen toimintaa ei hyödynnetä tarpeeksi palveluohjauksessa ja toiminta tulisi saada näkyvämmäksi niin asiakkaille kuin työntekijöille. Myös Meidän Häme -hankkeen kyselylomakkeessa ilmeni, että vain vähemmistö työntekijöistä tuntee järjestöjen toiminnot hyvin, vaikkakin suurin osa ohjaa jossain määrin työssään asiakkaita järjestöjen ja yhdistysten toimintoihin. Tämä kertoo siitä, että toimintoihin kyllä halutaan ohjata, mutta niistä ei ole tarpeeksi tietoa. Halava ym. (2018, 20.) mukaan järjestöjen suhde julkiseen palvelujärjestelmään on tärkeä asia ja kansalaisten ohjautuvuus järjestötoimintaan on riippuvainen järjestöjen tunnettavuudesta valtaorganisaatioissa.

Sote-uudistuksen palveluohjauksessa korostetaan palveluintegraatiota, palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja. Järjestöjen toimintojen asettamista näihin ei olla tarpeeksi tarkasti linjattu. Tuija Braxin (2018, 50–51) mukaan järjestötoimintojen huomioiminen palveluohjauksessa tulisikin

kirjata sote-lakeihin, sen taustalähteisiin tai lakien tuntemiin ohjausvälineisiin. Lisäksi Braxin mukaan työntekijöillä tulee olla ajantasaiset tiedot maakunnan järjestötoiminnoista.

Haastatteluissa ilmeni, että palveluohjaukseen tulisi luoda toimivat rakenteet ja työvälineet. Järjestöjen toimintoja on lisätty Kompassi-työvälineeseen, minkä järjestötoimijat kokevat hyvänä asiana. Meidän Häme -hankkeen kyselylomakkeen mukaan julkisen sektorin työntekijöiden tieto järjestötoiminnoista tulee kuitenkin ensisijaisesti esitteistä tai tuttujen henkilöiden kautta. Tämä kertoo, ettei palveluohjaus järjestöjen toimintoihin ole systemaattista ja yhdenmukaista, mikä asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Lomakekyselyn vastaajien mukaan järjestöjen toimintojen huomioimisessa palveluohjauksessa on useita etuja asiakkaan kokonaistilanteen kannalta koko palveluprosessin aikana.

Yhtenäinen linjaus palveluohjauksessa käytettävistä työvälineistä olisi tärkeää, jotta asiakkaat saavat samat tiedot toiminnoista ja palveluista. Soteuudistuksessa tässä keskeistä on se, kuinka maakunta tulee linjaamaan palveluohjauksessa käytettävistä työvälineistä ja kuinka yksittäisiä työntekijöitä velvoitetaan käyttämään niitä.

Toimivien rakenteiden ja työvälineiden lisäksi järjestötoimijoiden mukaan keskinäistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä tulisi lisätä, jotta tiedon leviäminen ja yhteinen kehittämistyö ovat mahdollisia. Kyselylomakkeen vastausten mukaan myös työntekijät pitävät yhteistyötä tärkeänä ja erityisesti sillä on etua asiakkaille. Parhaimmillaan hyvin toteutettu yhteistyö voi vähentää asiakkaiden julkisten palveluiden tarvetta.

Lain tarkoittamaa palveluohjausta ja asiakassuunnitelmien kirjaamista tehdään virkavastuulla, mutta myös järjestöt toteuttavat sitä omista lähtökohdistaan. Jotta nämä toimintamuodot eivät sekoittuisi keskenään tai hämmäntäisi asiakasta, tulisi maakuntiin rakentaa yhteistyöverkostot kuten palveluohjauksen neuvottelukunnat. Niissä voitaisiin vaihtaa ajan tasaista tietoa puolin ja toisin palveluohjaukseen liittyen. (Brax 2018, 50–51.) Haastateltavien mukaan järjestötoimijoiden tekemässä palveluohjauksessa tärkeää onkin tuntee tarpeeksi hyvin eri toimijoiden palvelut, toiminnot ja asiakkuuden kriteerit. Tähän vastauksena voisi olla Braxin tarjoama ajatus palveluohjauksen neuvottelukunnista.

6.3 Tulevaisuus haastaa järjestötoimijoita

Suurimmat haasteet yksittäisillä järjestöillä on tulevaisuuden muutosten ennakoiminen, mitä myös sote-uudistus edellyttää. Muutostyön hallintaan sekä johtamiseen liittyy vaihtoehtoisten toimintatapojen suunnittelu ja koekielukulttuuri. Yhä monitahoisemman toimintaympäristön hallitseminen on haastavaa. Järjestötoiminnan mahdollisuutena on luoda yhteyksiä eri organisaatioiden välille luomalla puuttuvia toimintoja ja palveluita sekä

uusia toimintamuotoja. Järjestötoimijoilta edellytetään omien toimintaympäristöjen kartoittamista, jotta he voivat paikallistaa oman paikkansa palvelujärjestelmän ekosysteemissä. Järjestöjen tulisi suhtautua muutokseen spontaanisti ja sisäsyntyisesti, jotta samalla toteutuu niille oleellinen itseohjautuvuus. (Halava ym. 2018, 21, 27) Myös haastatteluissa tuli ilmi, että järjestötoimijoiden tulee olla muuntautumiskykyisiä ja kiinni ajassa. Esimerkiksi haastateltava H1 toi esille muuntautumiskykyisyyden ja ketteryyden tärkeyden järjestötoiminnassa.

[--] ja tietysti tärkeää on se, mikä musta järjestöjen vahvuus onkin, että pitää pysyä myös ketteränä, että ei voi myöskään jotenkin jäädä laakereilleen lepäämään, että no niin tässä nyt ollaan, että maailma on nyt tullut valmiiksi. Että kyllä se haastaa siinä, että meidän pitää olla ketteriä ja muuntautumiskykyisiä ja nopeitakin sit niissä liikkeissä. (H1 2018.)

Haastateltavat näkivät sote-uudistuksessa paljon mahdollisuuksia, kuten uusia yhteistyömuotoja ja -kumppanuuksia sekä uusia innovaatioita. Haastateltavien myönteistä suhtautumista selittää mahdollisesti se, että he olivat kaikki jollain tapaa osallistuneet sote-uudistuksen valmistelutyöhön sekä olivat perillä sen ajankohtaisista asioista ja vaikuttamismahdollisuuksista. Haastateltavien asenne kertoo myös, että alueen järjestötoimijat ovat yhteistyö- ja kehittämismyönteisiä. Lisäksi toimijat ovat alkaneet ennakoida ja valmistautua tulevaan muutokseen. Haastateltava H2:n kommentissa ilmenee se, kuinka sote-uudistuksen ei suhtauduta järjestöissä mustavalkoisesti ja kuinka uudistukseen voi omalla aktiivisuudellaan vaikuttaa.

Mä aatteen, että ei tää sote sinällään oo paha peikko, miten siitä niinku nähään. Että maailma muuttuu. Että ei mikään asiaa oo niin yksiselitteisesti paha tai hyvä. Kyllä se ittestä ja aktiivisuudesta on kiinni, että mitä siinä tapahtuu. Vaikka sote ei tulis, niin ei me missään muuttumattomassa maailmassa olla senkään jälkeen. Mutta ei se sote edusta kaikkea paha maailmassa. Siihen suhtaudutaan vähän hysteerisesti. (H2 2018.)

Rakenneuudistuksen lisäksi tulevaisuus haastaa järjestötoimijoita myös muilla tavoin. Järjestötoimijat toivat esille sen, että haasteena on löytää uusia ja nuoria toimijoita mukaan toimintaan. Ihmisten omaehtoinen sitoutuminen yhteiskunnan useammalla eri sektorilla onkin heikentynyt selkeästi viime vuosikymmeninä, mikä näkyy myös järjestötoiminnassa. Ihmiset ovat pitkäaikaisen sitoutumisen sijaan kiinnostuneempia lyhytkestoisemmasta ja projektimaisesta toiminnasta. (Halava ym. 2018, 10.) Tämä pitäisi huomioida järjestötoiminnassa ja luoda uudenlaisia sekä monimuotoisia tapoja osallistua toimintaan.

Yksi tärkeä tekijä järjestötoiminnan kehittämisessä on viestintä- ja markkinointiosaaminen. Viestinnällä on keskeinen rooli järjestötoiminnan perustehtävän onnistumisesta ja tunnettavuuden lisäämisessä. Lisäksi järjestötoimijoiden tulee tehdä enemmän tuotteistamista, minkä avulla he pystyvät kiteyttämään toimintaansa. Markkinointiosaamisen kautta järjestöt voivat lisätä ja tehdä näkyväksi muun muassa tunnettavuuttaan, hyvämainisuuttaan sekä yhteiskunnallista läsnäoloaan. (Halava ym. 2018, 21–25.)

7 POHDINTA

Järjestötoiminnalla on tärkeä rooli yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisemisessä, koska se kasvattaa kansalaisten sosiaalista pääomaa ja tuo mahdollisuuksia itsensä toteuttamiselle sekä toisten auttamiselle. Tärkeää onkin turvata järjestötoiminnan resurssit, jotta sen tärkeä tehtävä mahdollistuu myös jatkossa. Järjestötoiminnan rooli ja tehtävät tulee myös huomioida sote-uudistuksen kaltaisissa rakenneuudistuksissa.

Sote-uudistukseen liittyy monenlaisia ulottuvuuksia ja sen hahmottaminen käytännön tasolla on haastavaa. Lisäksi uudistus ja sen pitkittyminen herättävät ihmisissä monenlaisia tuntemuksia, kuten pelkoa, epäluuloa ja turhautumista. Uudistus haastaakin järjestötoimijoita valmistautumaan niin käytännössä kuin asenteiden tasolla.

Opinnäytetyön haastatteluihin osallistui järjestötoimijoita, jotka olivat kaikki jollain tapaa osallistuneet sote-uudistuksen valmistelutyöhön ja täten valmiiksi kiinnostuneita aiheesta ja avoimia sitä kohtaan. Tutkimustuloksiin olisi voinut vaikuttaa se, jos haastateltavissa olisi ollut henkilöitä, jotka eivät ole kiinnostuneita sote-uudistuksesta tai kokevat sen lähtökohdallisesti kielteisenä asiana.

Opinnäytetyön aihe on haastava sen moninaisuuden ja laajuuden takia. Sen tekeminen on edellyttänyt kärsivällistä tiedon keräämistä ja kokoamista. Opinnäytetyön tekeminen onkin lisännyt tekijälleen paljon tietoutta niin järjestötoiminnasta, muutostyöstä, palvelujärjestelmästä kuin sote-uudistuksesta.

Opinnäytetyön tehtävänä on ollut tuoda esille järjestölähtöisen toiminnan merkitystä palvelujärjestelmässä, mitä myös opinnäytetyön tulokset ovat osaltaan vahvistaneet. Tulokset ovat tuoneet myös esille järjestötoimintaan ja yhteistyörakenteisiin liittyviä haasteita sekä käytännön tason kehittämiskohteita.

LÄHTEET

Brax, T. (2018). *Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa. Selvityshenkilön raportti*. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön raportteja ja muistioita 26/2018. Haettu 4.11.2018 osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160957/STM_r26_18_Jarjestojen_rooli_maakuntajasoteuudistuksessa.pdf

Eskola, J. & Suoranta, J. (2003). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Hämeen Setlementti (2018). *Meidän Häme -hanke*. Haettu 7.8.2018 osoitteesta <http://www.hameensetlementti.fi/toimialat/kansalaistointa/jarjestoyhteistyö/meidan-hame-hanke/>

Joutsiluoma, J. (2017). *Järjestöt sote- ja maakuntauudistuksessa*. Helsinki: SOSTE ry. Oma Häme III Järjestöfoorumi -tilaisuus 30.5.2017. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <https://omahame.fi/wp-content/uploads/2017/11/Jaana-Joutsiluoma-J%C3%A4rjest%C3%B6foorumi-30.5.17.pdf>

Julkunen, R. (2006). *Kuka vastaa? Hyvinvointivaltion rajat ja julkinen vastuu*. Helsinki: Stakes.

Halava, I., Pantzar, M., & Lukin, E. (2018). *Kansalaisjärjestö jälkiteollisessa artistiyhteiskunnassa. Järjestötoiminnan tulevaisuus*. Helsinki: STEA. Haettu 21.10.2018 osoitteesta https://issuu.com/steajulkaisut/docs/jarjestoiminnan_tulevaisuus

Harju, A. (2010). *Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta*. Helsinki: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi.

Hänninen, K. (2007). *Palveluohjaus. Asiakaslähtöistä täsmäpalvelua vauvasta vaariin*. Helsinki: STAKES.

Hyväri, S. (2005.) *Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet*. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus*. Tampere: Vastapaino, 214–235.

Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta?* Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun liiketoiminta ja palvelut –yksikkö.

Kanaoja, A., Niiranen, V. & Jokiranta, H. (2008). *Kunnallinen sosiaalipolitiikka. Osallisuutta ja yhteistä vastuuta*. Helsinki: Huoltaja-säätiö.

Kettunen, I. (2016). Kompassi-menetelmä aikuisosiaalityöhön ja asiakkaan avuksi. *Talentia-lehti* 8.4.2016. Haettu 15.12.2018 osoitteesta <https://www.talentia-lehti.fi/kompassi-menetelma-aikuissosiaalityohon-ja-asiakkaan-avuksi/>

Löyttyjärvi, S. 2018a. Esitys Kanta-Hämeen Järjestöasiainneuvottelukunnaksi. Kanta-Hämeen Järjestöyhteistyö. Haettu 21.10.2018 osoitteesta https://omahame.fi/wp-content/uploads/2018/05/Esitys_maakunnan-j%C3%A4rjest%C3%B6yhteisty%C3%B6rakenteeksi_150518.pdf

Löyttyjärvi, S. 2018b Järjestöjen merkitys ja yhteistyön mahdollisuudet Kanta-Hämeessä. Esitys Omaishoidon maakuntapäivillä 13.3.2018.

Möttönen S. & Niemelä, J. (2008). Kunnan ja kolmannen sektorin innovatiivinen yhteistyö – esimerkkinä sosiaalinen säätiö. Teoksessa Saari, J. (toim.). *Sosiaaliset innovaatiot ja hyvinvointivaltion muutos*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 216–252.

Möttönen S. & Niemelä, J. (2005). *Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Näätänen, A. & Londén, P. (2018). *Sosiaalibarometri 2018*. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

Pekkanen, M. (toim.) (2018). *Järjestöt maakunnan tukena – malleja järjestöystävällisen maakunnan rakentamiseen*. Luonnos 18.4.2018. Helsinki: Suomen kuntaliitto. Haettu 21.10.2018 osoitteesta https://alueuudistus.fi/documents/1477425/4064731/J%C3%A4rjest%C3%B6t_maakunnan_tukena_LUONNOS_180418.pdf/9b9ca7b4-3f25-47d1-94aa-6e6145457d18/J%C3%A4rjest%C3%B6t_maakunnan_tukena_LUONNOS_180418.pdf

Peltosalmi, J., Eronen, A., Litmanen, T., Londén, P. & Ruuskanen, P. (2016). *Järjestöjen tulevaisuus. Järjestöbarometri 2016*. Helsinki: Soste ry.

Pihlaja, R. (2010). *Kolmas sektori ja julkinen valta*. Kunnallisan alan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisut, nro 61. Helsinki: Kunnallisan alan kehittämissäätiö.

Rissanen, P. (2013). Mitä on kokemusasiantuntijuus? Teoksessa Falk, H., Kurki, M. Rissanen, P., Kankaanpää, S. & Sinkkonen, N. *Kuntoutujasta toimijaksi – kokemus asiantuntijuudeksi*. Helsinki: THL, Työpaperi 39/2013. S 14 – 19.

SILTA–Hämeenlinnan seudun kuntien ja yhdistysten yhteistyöverkosto (2017). *Yhdistystoiminnan arkea Hämeenlinnan seudulla. Tarinoita ja tiilastoja*. Haettu 28.10.2018 osoitteesta https://issuu.com/hameensetlementti/docs/yhdistystoiminnan_arkea_2017_valmis

- Soste (n.d.a). Kansalaisjärjestöt. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <https://www.soste.fi/elinvoimaiset-jarjestot/kansalaisjarjestot.html>
- Soste (n.d.b). Järjestöjen rahoitus. Haettu 20.10.2018 osoitteesta <https://www.soste.fi/elinvoimaiset-jarjestot/jarjestojen-rahoitus.html>
- Soste (n.d.c). Järjestö 2.0: mukana muutoksessa –ohjelma. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <https://www.soste.fi/elinvoimaiset-jarjestot/jarjesto-2.0-mukana-muutoksessa.html>
- Soste (n.d.d.). Järjestöjen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Haettu 15.12.2018 osoitteesta <https://www.soste.fi/sote-uudistus/jarjestojen-rooli-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisessa/>
- STEA. (2017). Avustustoiminnan linjaukset vuosille 2017–2019. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <https://www.stea.fi/documents/2184241/2348706/Linjaukset/51fab9b5-6c29-4554-ba5a-c0939bf8cbd2/>
- STM. (2017). Järjestöjen asemaa vahvistetaan uudessa valinnanvapausmallissa. Haettu 21.10.2018 osoitteesta https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/jarjestojen-asemaa-vahvistetaan-uudessa-valinnanvapausmallissa
- STM. (2018). Järjestöavustusten kohdentuminen julkisen sektorin rajapintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 9/2018. Haettu 21.10.2018 osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160722/09_18_Jarjestoavustusten%20kohdentuminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sulku, S. (2010). Havaintoja sosiaali- ja terveysjärjestöjen neuvonnasta. Teoksessa Kari, A., Liimatainen, H., Pieviläinen, H., Puumalainen, H. & Sulku, S. (toim.). *Tukea ja ohjausta. Sosiaali- ja terveysjärjestöt neuvontatyössä*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 14–24.
- Sutinen, T. (2018). Soten valmistuminen otti tärkeän askeleen eteenpäin, mutta maalista ollaan vielä kaukana – Neljä tärkeää kysymystä soten tulevaisuudesta. *Helsingin Sanomat*. 7.11.2018. Haettu 15.12.2018 osoitteesta <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005891685.html>
- Särkelä, R. (2015). Järjestöt julkisen kumppanista markkinoiden puristukseen. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen muutos sosiaalipalveluiden tuottajina vuosina 1990–2010. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry. Haettu 28.10.2018 osoitteesta [https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/jarjestot_julkisen_kumppanista_ma](https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/jarjestot_julkisen_kumppanista_markkinoiden_puristukseen)

THL. (2017). Sote-palveluiden integraatio. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/sote-palveluiden-integraatio>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Valtioneuvosto (n.d.). Maakunta- ja sote-uudistus. Maakunta- ja sote-uudistuksen yleisesittely. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <http://alueuudistus.fi/uudistuksen-yleisesittely>

Valtioneuvosto (2018a). Maakunnat ja kunnat edistävät hyvinvointia ja terveyttä. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <http://alueuudistus.fi/soteuudistus/hyvinvoinnin-edistaminen>

Valtioneuvosto (2018b). Maakunta- ja sote-uudistus. Järjestöjen asema sote- ja maakuntamallissa. 8.3.2018. Haettu 28.10.2018 osoitteesta <http://alueuudistus.fi/documents/1477425/5274232/08+J%C3%A4rjest%C3%B6jen+asema+sote-+ja+maakuntamallissa.pdf/000006fc-e1ad-4b76-a78f-5335ce0ac2cc/08+J%C3%A4rjest%C3%B6jen+asema+sote-+ja+maakuntamallissa.pdf.pdf>

Valtioneuvosto (n.d.). Maakunta ja sote-uudistus. Sosiaalipalvelut. Haettu 15.12.2018 osoitteesta <https://alueuudistus.fi/sote-uudistus/sosiaalipalvelut>

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Järjestöt sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

1. Minkälaista hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa teidän järjestö tarjoaa?
2. Mikä on toiminnan merkitys palvelujärjestelmässä?
3. Millaisena näet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolin lähitulevaisuudessa?
4. Minkälaista tukea järjestöt tarvitsevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön?

Järjestöt ja sote-uudistuksen palveluohjaus

5. Miten järjestölähtöinen toiminta tulisi huomioida palveluohjauksessa ja asiakkaiden palveluprosesseissa?
6. Miten viranomaiset saisivat parhaiten tietoa järjestölähtöisestä toiminnasta?
7. Miten järjestöjen tulisi olla mukana palveluohjauksen sähköisissä alustoissa?
8. Miten järjestöt voivat tukea asiakkaita, jotka ovat pudonneet palveluista tai joilla on suuri tarve eri palveluihin?
9. Minkälaista palveluohjausta järjestöt voivat itse tarjota?
10. Mitä sote-uudistuksen palveluohjauksessa tulisi ottaa huomioon erityisesti asiakkaan kannalta?

Järjestöt ja muutos

11. Millaisia mahdollisuuksia sote- ja maakuntauudistukseen liittyy mielestäsi
12. Millaisia uhkia/haasteita sote- ja maakuntauudistukseen liittyy mielestäsi
13. Onko teidän järjestö osallistunut sote-uudistuksen valmistelutyöhön?
14. Onko järjestöjä kuultu valmistelutyössä?
15. Onko teidän järjestössä ryhdytty konkreettisiin toimiin osana muutostyötä?
16. Onko järjestöjen vapaaehtoisilla ollut roolia sote-uudistuksen valmistelutyössä?
17. Miten järjestöjen sote-muutostyötä on tähän mennessä johdettu paikallisesti? Millaisia kokemuksia siitä on ollut?
18. Mitkä ovat järjestösektorin keskeisimmät haasteet tulevaisuudessa?
19. Miten järjestöjen toimintaa tulisi kehittää?
20. Miten järjestöjen keskinäistä yhteistyötä tulisi kehittää?

21. Miten järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyötä tulisi kehittää?
22. Mitä mieltä olet suunnitellusta Kanta-Hämeen järjestöasiain neuvottelukunnasta?
23. Haluaisitko sanoa vielä jotain aiheeseen liittyen?